

3.5.2013

PÄÄTÖSTEN PERUSTELUJA KEHITTÄVÄ ALARYHMÄ

Aika	Maanantai 29.4.2013 kello 12 - 14
Paikka	Sosiaali- ja terveysministeriö, Kirkkokatu 14, 00170 Helsinki Kokoushuone Iso, 1. kerros
Osallistujat	Inka Hassinen, sosiaali- ja terveysministeriö, pj Erik Strömberg, sosiaali- ja terveysministeriö Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto EK Jan Schugk, Elinkeinoelämän keskusliitto EK Jouko Hämäläinen, KT Kuntatyöntajat Riitta Työläjärvi, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry Paula Ilveskivi, Akava ry Riitta Korpi Luoma, Eläketurvakeskus Raili Pirttimäki, Kansaneläkelaitos Kirsi Pohjolainen, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto TVL Jukka Lilleberg, sosialiturvan muutoksenhakulautakunta Jaakko Hannula, tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta Ulla Tiililä, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus Kotus

1 Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirja

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

2 Päätösten perusteleminen: piirteitä ja ongelmia

Ulla Tiililä piti esityksen päätösten perustelemiseen liittyvistä ongelmista (liite 1). Keskusteltiin aiheesta.

3 Perustelupykäläluonnokset

Jatkettiin keskustelua perustelupykäistä. Jäsenille oli jaettu uudet pykäläluonnokset. Kela valmistelee seuraavaa kokousta varten omat ehdotuksensa Kelan asiantuntijalääkäreitä koskevaksi pykäläksi.

4 Mahdolliset muut asiat

Muutoksenhakulautakuntien ratkaisukokoonpanoja ja jäseniä koskevat asiakonaisuudet on siirretty muutoksenhakuryhmän käsittelyviksi.

5 Kokouksen päätäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Hallitussihteeri

Inka Hassinen

LIITE

Päätösten perusteleminen: piirteitä ja ongelmia

Päätösten perusteluiden: piirteitä ja ongelmia

Perusteluryhmä 29.4.2013

Ulla Tiililä

Kotimaisten kielten keskus

Kotimaisten kielten keskus

www.kotus.fi

Monenlaisia perustelemisen tapoja:

1. Perustelut osana leipätekstin lauseiden kielellistää
ainesta, sen sanuja ja muotoja
2. Tekstijaksojen peräkkäisyydestä syntvä syy-
yhteys
3. Perusteluina seikat, selvitykset ja todisteet
4. Perusteluina säänöökset eksplisiittisesti tai
implisiittisesti
5. Otsikointiin pohjautuva perustelu
6. Viittaus perusteluihin
7. Implisiittinen perustelu
8. Perusteluna hakijan määrittely
9. Perusteluna harkinnan ilmaiseminen
10. Argumentoinnista syntvä perustelu

Esimerkkejä: perustelut osana leipätekstiä

- Sairaanhoidokuluja koskeva x euron vaatimus hylätään, koska [Y-laitokseen] ei ole toimitettu tarkempaa selvitystä aiheutuneista kuluista (esimerkiksi laskuja tai kuitteja).
- Hakemus hylätään digiboxin osalta toimeentulotukeen kuulumattomana menona.

Esimerkkejä: perusteluina seikat & selvitykset & säännökset:

ASIAESLOSTE

--

HAKEMUKSEN LIITETYN LÄÄKÄRINTODISTUKSEN MUKAAN HAKIJALLA ON DIAGNOOSINA AIVOHALVAUS, LIKKUMINEN ERITTÄIN HIDASTA JA VAIVALLOISTA ROLLAATTORIN KANSSA, EIKÄ PYSTY NOUSEMAAN JULKISIIN LIKENNEVÄLINEISIIN.

PÄÄTÖS

MYÖNNETÄÄN VAMMAISPALVELULAIN MUKAISENA KULJETUSPALVELUNA - - .

Esimerkkejä: argumentoinnista syntyyvä perustelevuus

Hakemukseenne liitetystä läääkärintodistuksesta ilmenee - -. Lisäksi läääkärin arvion mukaan kykenette - -, mutta teillä on vaikeuksia. - - Saatujen selvitysten perusteella hakijalla on toimintarajoite, joka aiheuttaa haittaa jonkin verran, ei kuitenkaan siinä määrin, että joukkoliikennevälineiden saavutettavuus tästä syystä merkittävästi vaikentuu.

Esimerkejä: yleisestä erityiseen etenevää ratkaisu

Liikennevahinkolautakunnan - mukaan kivun ja säryn - - perussteella suoritettava korvaus määritellään vamman laadun, vaikeusasteen - - mukaan.

Vammojenne on katsottu kuuluvan - - luokkaan 2, lieväät vammat.

X-laitos katsoo kohtuulliseksi korvaukseksi tilapäisestä haitasta x euroa.

Ongelmien karttoitusta: EOA:n huomautuksia

- Perustelissa ainoastaan toistettu lakkia.
- Päätöksen taustalla oleva laki jäännyt kertomatta.
- Ratkaisuun liittyvät tosiasiaperusteet kirjattu riittämättömästi.
- Päätöksessä esitetty tosiasiaperusteet ja asiaa koskeva sääntely jääneet kytkennättä yhteen.

Oikeussasiamiehen kannanottoja:

- Perustelut liian yleiset: ei oteta kantaa yksittäistapauksen tilanteeseen.
 - > Pitää ilmaista tapauskohtaista harkintaa.
- Päätöksiä ei saa perustella fraaseilla.
- Tietojärjestelmiin liittyvät ongelmat eivät hyväksyttää syy tehdä puutteellisia päätöksiä.

Liian yleinen:

X-laitos hylkää työkyvyyttömyyseläkehakemuksenne, koska eläkkeen saamisen edellytykset eivät kohdallanne täyty.

Perustelut

Lastenhoidon tukeen sisältyy HELSINKI -lisä, jonka määärä perustuu kunnan päätökseen. Kunnan päätös on voimassa toistaiseksi.

Lasten kotihoidon tuen hoitorahasta on vähennetty ajalta xx.x.2007 - xx.x.2007. Teille myönnetty vanhemmpainvääräha. Vähennyksen jälkeen hoitorahaa ei jää maksettavaksi.

Lasten kotihoidon tuen hoitorahasta on vähennetty ajalta xx.x.2007 - xx.x.2007. Teille myönnetty vanhemmpainvääräha.

Lasten kotihoidon tuen hoitorahasta on vähennetty ajalta xx.x.2007 - xx.x.2007. Teille myönnetty vanhemmpainvääräha. Vähennyksen jälkeen hoitorahaa ei jää maksettavaksi.

Lasten kotihoidon tuen hoitorahasta on vähennetty ajalta xx.x.2007 - xx.x.2008. Teille myönnetty vanhemmpainvääräha.

Lasten kotihoidon tuen hoitorahasta on vähennetty ajalta xx.x.2008 - xx.x.2008. Teille myönnetty vanhemmpainvääräha. Vähennyksen jälkeen hoitorahaa ei jää maksettavaksi.

Sääöskien kaikuja

Hakijalle tehdyn laskelman perusosaa on alennettu 20 %, koska toimeentulotuen tarve on aiheutunut siitä, että hakija, joka on maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotossa annetussa laissa tarkoitettu maahanmuuttaja, on ilman perusteltua syytä kieltäytynyt kotoutumissuunnitelman laatimisesta ja osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuihin, työllistämistä edistäviin toimenpiteisiin.

(< Laki toimeentulotuesta 10. §)

Lakikieli voi myös toimia:

Hakemukseen liitetystä lääkärintodistuksesta ilmenee, että hakijalla on aivoverenvuodon ja vaseman puolen halvauksen aiheuttamia toiminnanvajauksia ja tasapainohäiriötä, joiden takia hakija ei kykene liikkumaan julkisilla liikennevälillä ilman kohtuutoman suuria vaikeuksia.

(> Vammaispalveluasetus 9. §)

Lääkärinlausunnoissa

Lääkärinlausunto

Vammat tai sairaudet

1. Haemorrhagia intracerebalis cum
hemiparesis hl 3, lk 3 l.sin,
Aivoverenvuoto ja vas. puolen halvaus

Toiminnallinen kuvaus

- -Bussin käyttö hankala vas. puolen toiminnanvajauksen sekä tasapainohäiriön takia.

Päättös ja harkinta: sävyongelmat

X-laitos on hylänyt autokoulun kustantamista koskevan kuntoutushakemuksenne. Teitä ei voida pitää sellaisena vaikeasti liikuntavammaisena, mitä autokoulun tukeminen kuntoutusvaroin edellyttää. Pystytte käyttämään yleisiä kulkuneuvoja.

(Ote korvauspääätöksestä)

Miten argumentoidaan? Kiista lääketieteellisestä asiantuntumuksesta?

X-laitokseen on toimitettu - - lääkärinlausunto, jossa teille ehdotetaan lisää fysikaalista hoitoa.

Katsomme, että nyt ehdotettu fysikaalinen hoito ei ole enää korvaton tapaturmavamman hoidon vuoksi tarpeen eikä lääketieteilisesti perusteltua.

Myönteinen vai kielteinen päätös?

Hakemuksen liitetyn lääkärintodistuksen mukaan hakijalla on - -. Kävelymatkan pituudeksi lääkäri on arvioinut 500–1000 m. Hakemuksessaan hakija ilmoittaa kykenevänsä käyttämään esim. matalalattiabusseja ja raitiovaunuja.

Myönteinen vai kielteinen päätös?

Lääkärintodistuksessa todetaan diagnooseina polyneuropatia, kivuliaas oikea lonkkaproteesi, sepelvaltimotauti ja glaugoma. Edellä mainittuihin syihin ja ikään liittyen tasapaino ja liikuntakyky mainitaan lääkärintodistuksessa selvästi alentuneeksi tasapainovaikeuden aiheuttaessa selvän kaatumisriskin.

Perustelujen suhde ratkaisuun

- Asianmukainen perustelu on julkituotua ja loogisesti moitteeton suhteessa ratkaisuun.
 - Ratkaisu voi olla oikea, vaikka perustelut olisivat väärät tai puutteelliset.
 - Fasadi- eli kulissiperustelut:
 - julkituodut perustelut, jotka ovat muut kuin ne, jotka todellisuudessa ovat ratkaisun taustalla.
- (Virolainen ja Martikainen 2003)

Alkuperäislähteessä tulkinnanvaraisuutta

- *Ulkona asiakas liikkuu hyvin lyhyitään matkoja.*
- *Asiakas liikkuu ulkona hyvin [lyhyitä matkoja]*
 - > Saattaisi johtaa kielteiseen päätökseen.
- *Asiakas liikkuu ulkona [hyvin lyhyitä matkoja]*
 - > Saattaisi johtaa myönteiseen päätökseen.

Tulkinta muuttuu asiakirjasta toiseen

- Kielteisessä päätöksessä:

Fysioterapeutin lausunnon mukaan tasapainoa testaavan Bergin testistön mukaiset pisteenne ovat kohtalaiset.

> Yleiskielessä kohtalaisella melko hyvän merkitys.

Tulkinta muuttuu asiakirjasta toiseen

- Fysioterapeutin lausunnossa:

Tasapainoa testataessa (Bergin-testistö) potilas joutuu tulkeutumaan sekä ottamaan suoja-askelia oikealle, ja osa liikkeistä ei onnistu lankkaan, pisteeet (24/56, kohtalainen).

> Kohtalainen = alle puolet pisteistä.

Äänivaltaisuuden ja tietämisen hierarkia

- Viraston asiantuntijalääkäri
 - Hakijan oma lääkäri
 - Hakija

Asiantuntijalääkäri henkilöauktoriteettina

Hakemuksen liitteenä olevan lääkärintodistuksen mukaan hakijalla on vasemman lonkan proteesi, selkäleikkauksen jälkeinen tila, polvikivut ja krooninen sydämén vajaatoiminta. Hakijalla on etenkin liukkaalla sääällä vaikeuksia liikkua ulkona. Vammaispalvelun asiantuntijalääkärin antaman lausunnon mukaan hakijaa ei kuitenkaan voida pitää vammaispalveluasetuksen 5 § 1 mom. tarkoittamana vaikeavammaisena henkilönä.

Kirjoittamisen haasteita

- Tieto siirtyy asiakirjalta toiselle valintojen ja tulkintojen prosessissa.
- Asiakirjasta toiseen siirtyvä tieto altis virheille.
- Päätösten laatijat voivat joutua koostamaan tekstit epäloogisista tai hankalasti tulkittavista lähteistä.
- Päätösten laatijat voivat tuottaa vaikeaselkoisia ja epäloogisia perusteluja.

Kohti parempia perusteluja

